

KONVENSYEN

Mengenai Hak Kanak-Kanak

*Hilang pendidikan,
senyaplah bangsa*

Wickneswaran A/L Kaliaperumal
University Multimedia
Cyberjaya, Selangor

Diterbitkan Oleh :

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

Tingkat 29, Menara Tun Razak,

Jalan Raja Laut,

50350 Kuala Lumpur

Tel : 603-2612 5600

Fax : 603-2612 5620

Email : humanrights@suhakam.org.my

URL : <http://www.suhakam.org.my>

ISBN 983-2523-27-3

Cetakan Pertama 2005

Dicetak oleh:

Ampang Press Sdn Bhd

KONVENSYEN

Mengenai Hak Kanak-Kanak

KONVENSYEN Mengenai Hak Kanak-Kanak

**Telah diterima pakai oleh
Perhimpunan Agong
Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu
pada 20 November 1989**

(Malaysia mengekalkan reservasi terhadap
Perkara 1, 2, 7, 13, 14, 15. 28(1)(a) dan 37 dalam
Konvensyen Mengenai Hak Kanak-Kanak)

KONVENSYEN

Mengenai Hak Kanak-Kanak

MUKADIMAH

Negara-Negara Pihak kepada Konvensyen,

Menimbang bahawa, mengikut prinsip-prinsip yang diproklamasikan dalam Piagam Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu, pengiktirafan kemuliaan yang sedia ada dan hak-hak yang sama rata dan tidak terpisah bagi seluruh ahli keluarga manusia ialah asas kebebasan, keadilan dan keamanan di dunia,

Mengingati bahawa rakyat Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu telah, dalam Piagam, sekali lagi mengesah kepercayaan mereka terhadap hak asasi manusia dan kemuliaan dan nilai diri manusia, dan telah bertekad untuk menggalakkan perkembangan sosial dan taraf hidup yang lebih baik dalam kebebasan yang lebih luas,

Mengiktirafkan bahawa Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu telah, dalam Perisytiharan Sejagat Hak Asasi Manusia dan dalam Waad-Waad Antarabangsa mengenai Hak Asasi Manusia, memproklamasikan dan bersetuju bahawa tiap-tiap orang berhak untuk mendapat semua hak dan kebebasan yang dinyatakan dalamnya, tanpa perbezaan apa jua pun, seperti bangsa, warna, jantina, bahasa, agama, pandangan politik atau pandangan lain, asal-usul bangsa atau sosial, harta, status kelahiran atau status lain,

Mengenangkan bahawa, dalam Perisytiharan Sejagat Hak Asasi Manusia, Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu telah memproklamasikan bahawa zaman kanak-kanak berhak kepada jagaan dan bantuan khas,

Meyakinkan bahawa keluarga, sebagai kumpulan asasi dalam masyarakat dan merupakan persekitaran semulajadi bagi pertumbuhan dan kesejahteraan semua ahlinya dan terutamanya kanak-kanak, patut diberi perlindungan dan bantuan yang diperlukan supaya ia boleh menjalankan dengan sepenuhnya tanggungjawabnya dalam komuniti,

Mengiktirafkan bahawa kanak-kanak, untuk perkembangan yang sepenuhnya dan berharmoni bagi personalitinya, patut membesar dalam persekitaran kekeluargaan, dalam suasana bahagia, kasih sayang dan persefahaman,

Menimbang bahawa kanak-kanak patut bersedia sepenuhnya untuk hidup dalam kehidupan individu dalam masyarakat, dan dibesarkan dalam semangat ideal yang diproklamasikan dalam Piagam Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu, dan secara khususnya dalam semangat keamanan, kemuliaan, toleransi, kebebasan, kesamaan dan perpaduan,

Mengingati bahawa keperluan untuk memperluas jagaan tertentu kepada kanak-kanak telah dinyatakan dalam Perisytiharan Geneva Mengenai Hak Kanak-Kanak 1924 dan dalam Perisytiharan Hak Kanak-Kanak yang diterima pakai oleh Perhimpunan Agung pada 20 November 1959 dan diiktirafkan dalam Perisytiharan Sejagat Hak Asasi Manusia, dalam Waad Antarabangsa Mengenai Hak-Hak Sivil dan Politik (terutama dalam perkara 23 dan 24), dalam Waad Antarabangsa Mengenai Hak-Hak Ekonomi, Sosial dan Kebudayaan (terutama perkara 10) dan dalam statut dan surat cara yang berkaitan agensi khusus dan pertubuhan antarabangsa yang bersangkutan-paut dengan kebajikan kanak-kanak.

Mengingati bahawa sebagaimana yang ditunjukkan dalam Perisytiharan Hak Kanak-Kanak, "kanak-kanak itu oleh sebab dia belum matang dari segi fizikal dan mental, memerlukan pelindung dan jagaan khas

termasuklah perlindungan undang-undang yang sewajarnya, sebelum dan juga selepas lahir”.

Mengenangkan peruntukan Perisytiharan mengenai Prinsip-Prinsip Sosial dan Undang-Undang yang berhubungan dengan Perlindungan dan Kebajikan Kanak-Kanak, dengan Rujukan Khas kepada Penempatan Keluarga Angkat dan Pengangkatan Kebangsaan dan Antarabangsa; Kaedah-Kaedah Standard Minimum Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu bagi Pentadbiran Keadilan Juvana (Kaedah-Kaedah Beijing); dan Perisytiharan mengenai Perlindungan Wanita dan Kanak-Kanak semasa Darurat dan Konflik Bersenjata.

Mengiktirafkan bahawa, dalam semua negara dalam dunia ini, terdapat kanak-kanak yang tinggal dalam keadaan yang teramat susah, dan bahawa kanak-kanak sedemikian memerlukan pertimbangan khas.

Mengambil kira dengan sewajarnya kepentingan nilai-nilai tradisi dan kebudayaan setiap orang bagi perlindungan dan perkembangan yang harmoni kanak-kanak itu.

Mengiktirafkan kepentingan kerjasama antarabangsa bagi memperbaiki keadaan hidup kanak-kanak dalam tiap-tiap negara, khususnya negara membangun.

Telah bersetuju seperti yang berikut:

BAHAGIAN I

Perkara 1 .....

Bagi maksud Konvensyen ini, seseorang kanak-kanak ertinya tiap-tiap manusia dibawah umur lapan belas tahun melainkan jika, dibawah

undang-undang yang terpakai bagi kanak-kanak itu, dia mencapai umur dewasanya sebelum itu.

Perkara 2 .....

1. Negara-Negara Pihak hendaklah menghormati dan memastikan bahawa hak-hak yang dinyatakan dalam Konvensyen ini diberikan kepada setiap kanak-kanak dalam bidang kuasa mereka tanpa apa jenis diskriminasi, tanpa mengira bangsa, warna, jantina, bahasa, agama, pandangan politik atau pandangan lain, warganegara, asal-usul etnik atau sosial, harta, hilang upaya status kelahiran atau status lain kanak-kanak itu ibu bapanya atau penjaganya yang sah.
2. Negara-Negara Pihak hendaklah mengambil segala langkah yang sesuai untuk memastikan bahawa kanak-kanak itu dilindungi daripada semua bentuk diskriminasi atau hukuman berdasarkan status, aktiviti pandangan yang dilahirkan, atau kepercayaan ibu bapanya. penjaganya di sisi undang-undang atau ahli keluarganya.

Perkara 3 .....

1. Dalam segala tindakan berkenaan dengan kanak-kanak sama ada yang diaku janji oleh institusi kebajikan masyarakat awam atau swasta, mahkamah, pihak berkuasa pentadbiran atau badan perundangan, kepentingan terbaik kanak-kanak itu hendaklah menjadi pertimbangan utama.
2. Negara-Negara Pihak mengaku janji untuk memastikan kanak-kanak itu diberi perlindungan dan jagaan yang diperlukan bagi kesejahteraannya, dengan mengambil kira hak dan kewajipan ibu

bapanya, penjaganya di sisi undang-undang atau individu lain yang bertanggungjawab di sisi undang-undang baginya dan dalam hal ini, hendaklah mengambil segala langkah perundangan dan pentadbiran yang sewajarnya.

3. Negara-Negara Pihak hendaklah memastikan bahawa institusi perkhidmatan dan kemudahan yang bertanggungjawab bagi jagaan atau perlindungan kanak-kanak hendaklah mematuhi standard yang diadakan oleh pihak berkuasa yang berwibawa, terutama dalam bidang keselamatan, kesihatan, dari segi bilangan dan kesesuaian kakitangan mereka, serta pengawasan yang berwibawa.

Perkara 4 .....

Negara-Negara Pihak hendaklah mengaku janji segala langkah perundangan pentadbiran yang sesuai dan langkah lain untuk melaksanakan hak-hak yang diiktirafkan dalam Konvensyen ini, mengenai hak ekonomi, sosial dan kebudayaan, Negara-Negara Pihak hendaklah mengaku janji langkah-langkah sedemikian sebanyak mungkin daripada sumber-sumber mereka yang ada dan jika diperlukan, dalam rangka kerjasama antarabangsa.

Perkara 5 .....

Negara-Negara Pihak hendaklah menghormati tanggungjawab, hak dan kewajiban ibu bapa atau jika berkenaan, ahli keluarga luas atau komuniti sebagaimana yang telah diperuntukan oleh adat tempatan, penjaga di sisi undang-undang buat orang lain yang bertanggungjawab di sisi undang-undang bagi kanak-kanak itu, untuk memperuntukkan mengikut cara yang selaras dengan keupayaan berkembang kanak-

kanak itu, arah dan bimbingan yang sewajarnya dalam menjalankan hak yang diiktirafkan dalam Konvensyen oleh kanak-kanak itu.

Perkara 6 .....

1. Negara-Negara Pihak mengiktirafkan bahawa tiap-tiap kanak-kanak mempunyai hak sedia ada untuk hidup.
2. Negara-Negara Pihak hendaklah memastikan kanak-kanak setakat yang sebanyak mungkin boleh kewujudan dan perkembangan kanak-kanak.

Perkara 7 .....

1. Kanak-kanak hendaklah didaftarkan sebaik selepas dilahirkan dan hendaklah mempunyai hak sejak lahir, mempunyai hak terhadap suatu nama, hak untuk mamperoleh kerakyatan dan seboleh-bolehnya hak untuk mengetahui dan dijaga oleh ibu bapanya.
2. Negara-Negara Pihak hendaklah memastikan pelaksanaan hak ini mengikut undang-undang negara mereka dan obligasi mereka di bawah surat cara antarabangsa yang berkaitan dalam bidang ini, terutama jika, kanak-kanak itu selainya menjadi tanpa kewarganegaraan.

Perkara 8 .....

1. Negara-Negara Pihak mengaku janji untuk menghormati hak kanak-kanak untuk memelihara identitinya, termasuk kerakyatan, nama dan hubungan kekeluargaan sebagaimana yang diiktiraf oleh

undang-undang tanpa campur tangan yang menyalahi undang-undang.

2. Jika seseorang kanak-kanak dilucuthakkan secara menyalahi undang-undang sesetengah atau semua unsur identitinya, Negara-Negara Pihak hendaklah memberikan bantuan dan perlindungan yang sewajarnya, dengan tujuan untuk mempercepatkan pemantapan semula identitinya.

Perkara 9 .....

1. Negara-Negara Pihak hendaklah memastikan bahawa seseorang kanak-kanak itu tidak dipisahkan daripada ibu bapanya tanpa kerelaannya, kecuali apabila pihak berkuasa yang berwibawa yang tertakluk kepada kajian semula kehakiman, memutuskan mengikut undang-undang dan tatacara yang terpakai, bahawa pemisahan sedemikian adalah perlu bagi kepentingan terbaik kanak-kanak itu. Pemutusan itu mungkin perlu dalam kes tertentu seperti kes yang melibatkan penganiayaan atau pengabaian kanak-kanak oleh ibu bapa atau kes di mana ibu bapa tinggal secara berasingan dan suatu keputusan mestilah dibuat mengenai tempat tinggal kanak-kanak itu.
2. Dalam mana-mana prosiding menurut perenggan 1 perkara ini, semua pihak yang berkepentingan hendaklah diberi peluang untuk menyertai prosiding itu dan melahirkan pendapat mereka.
3. Negara-Negara Pihak hendaklah menghormati hak kanak-kanak yang dipisahkan daripada salah seorang atau kedua-dua ibu bapa untuk mengekalkan hubungan peribadi dan perhubungan terus dengan kedua-dua ibu bapa atas dasar tetap, kecuali jika ia bertentangan dengan kepentingan terbaik kanak-kanak itu.

4. Jika perpisahan sedemikian disebabkan oleh apa-apa tindakan yang dimulakan oleh suatu Negara Pihak, seperti tahanan, pemenjaraan, buangan, pengusiran atau kematian (termasuk kematian yang timbul daripada apa-apa punca semasa orang itu dalam jagaan Negara) seorang atau kedua-dua ibu bapa atau kanak-kanak itu sendiri, Negara Pihak itu hendaklah atas permintaan, memberikan ibu bapa, kanak-kanak itu, atau jika wajar, seorang lagi ahli keluarga dengan maklumat yang penting berkenaan dengan di mananya ahli (ahli-ahli) keluarga yang tidak hadir itu melainkan jika pemberian maklumat itu akan memudaratkan kesejahteraan kanak-kanak itu. Negara-Negara Pihak hendaklah memastikan selanjutnya bahawa pengemukaan permintaan sedemikian itu sendiri tidak mendatangkan akibat yang buruk kepada orang (orang-orang) yang berkenaan.

Perkara 10 .....

1. Mengikut obligasi Negara-Negara Pihak di bawah perkara 9, perenggan 1 permohonan oleh seseorang kanak-kanak atau ibu bapanya untuk memasuki atau meninggalkan suatu Negara Pihak bagi maksud penyatuan semula keluarga hendaklah diuruskan oleh Negara-Negara Pihak mengikut cara yang positif, berperikemanusiaan, dan cepat serta cekap. Negara-Negara Pihak hendaklah memastikan pengemukaan permintaan sedemikian itu sendiri tidak mendatangkan akibat yang buruk kepada pemohon-pemohon dan bagi ahli keluarga mereka.
2. Seseorang Kanak-Kanak yang ibu bapanya bermastautin di Negara yang berlainan hendaklah mempunyai hak untuk mengekalkan atas dasar tetap kecuali dalam hal keadaan yang luar biasa, hubungan peribadi dan perhubungan terus dengan

kedua-dua ibu bapanya. Dalam pada itu dan mengikut obligasi Negara-Negara Pihak di bawah perkara 9, perenggan 1, Negara-Negara Pihak hendaklah menghormati hak kanak-kanak dan ibu bapanya untuk meninggalkan mana-mana Negara, termasuk negara mereka sendiri, dan untuk memasuki Negara mereka sendiri. Hak untuk meninggalkan mana-mana negara hendaklah tertakluk hanya kepada sekatan yang ditetapkan oleh undang-undang dan yang perlu untuk melindungi keselamatan negara, ketenteraman awam (*ordre public*), kesihatan awam atau kemoralan atau hak dan kebebasan orang lain dan selaras dengan hak lain yang diiktiraf dalam konvensyen ini.

Perkara 11 .....

1. Negara-Negara Pihak hendaklah mengambil langkah-langkah untuk memerangi pemindahan haram ketidakbolehpulangan kanak-kanak di luar negeri.
2. Dalam hal ini, Negara-Negara Pihak hendaklah menggalakkan perjanjian dwi pihak atau berbilang pihak atau penyertaan dalam perjanjian yang sedia ada.

Perkara 12 .....

1. Negara-Negara Pihak hendaklah meyakinkan kanak-kanak yang boleh membentuk pandangannya sendiri hak untuk menyatakan pendapat itu dengan bebas dalam semua perkara yang menyentuh kanak-kanak, pandangan kanak-kanak itu diberi pertimbangan yang sewajarnya mengikut umur dan kematangan kanak-kanak itu.

2. Bagi maksud ini, kanak-kanak hendaklah secara khusus diberikan peluang untuk didengar dalam apa-apa prosiding kehakiman dan pentadbiran yang menyentuh kanak-kanak itu, sama ada secara langsung atau melalui seorang wakil atau badan yang sesuai, mengikut cara yang selaras dengan kaedah-kaedah tatacara undang-undang negara.

Perkara 13 .....

1. Kanak-kanak hendaklah berhak kepada kebebasan bersuara; hak ini hendaklah termasuk kebebasan untuk mencari, menerima dan menyampaikan semua jenis maklumat dan idea, tanpa mengira sempadan, sama ada secara lisan, bertulis atau cetakan, dalam bentuk lukisan atau melalui apa-apa media lain yang dipilih oleh kanak-kanak itu.
2. Penggunaan hak ini boleh tertakluk kepada sekatan tertentu tetapi sekatan itu hendaklah hanya sebagaimana yang diperuntukkan oleh undang-undang dan adalah perlu:
  - (a) Untuk menghormati hak atau reputasi orang lain; atau
  - (b) Untuk melindungi keselamatan negara atau ketenteraman awam (ordre public) atau kesihatan awam atau kemoralan.

Perkara 14 .....

1. Negara-Negara Pihak hendaklah menghormati hak kanak-kanak kepada kebebasan berfikir, berhati nurani dan beragama.
2. Negara-Negara Pihak hendaklah menghormati hak dan kewajipan ibu bapa dan, jika berkenaan, penjaga di sisi undang-undang, untuk menunjukkan hala tuju kepada kanak-kanak itu dalam

menjalankan haknya mengikut cara yang selaras dengan keupayaan berkembang kanak-kanak itu.

3. Kebebasan untuk menunjukkan agama atau kepercayaan seseorang dengan ketara boleh tertakluk hanya kepada batasan-batasan tertentu sebagaimana yang ditetapkan oleh undang-undang dan adalah perlu untuk melindungi keselamatan awam, ketenteraman awam, kesihatan awam atau kemoralan atau hak asasi dan kebebasan orang lain.

Perkara 15 .....

1. Negara-Negara Pihak mengiktiraf hak kanak-kanak kepada kebebasan berpersatuan dan kebebasan berhimpun secara aman.
2. Tiada sekatan boleh diletakkan mengenai penggunaan hak ini selain sekatan yang dikenakan bagi menepati undang-undang dan yang perlu dalam masyarakat demokratik demi kepentingan keselamatan negara atau keselamatan awam, ketenteraman awam (ordre public), perlindungan kesihatan awam atau kemoralan atau perlindungan hak dan kebebasan orang lain.

Perkara 16 .....

1. Tiada kanak-kanak boleh dikenakan gangguan dengan sewenang-wenangnya atau yang menyalahi undang-undang terhadap privasi, keluarga, tempat tinggal atau surat-menyuratnya, atau kepada serangan yang menyalahi undang-undang ke atas nama baik dan reputasinya.
2. Kanak-kanak mempunyai hak kepada perlindungan undang-undang terhadap gangguan atau serangan sedemikian.

Perkara 17 .....

Negara-Negara Pihak mengiktiraf fungsi penting yang dilaksanakan oleh media massa dan hendaklah memastikan bahawa kanak-kanak itu mempunyai akses kepada maklumat dan bahan daripada pelbagai sumber kebangsaan dan antarabangsa, terutamanya maklumat dan bahan yang ditujukan kepada penggalakan kesejahteraan sosialnya, kerohaniannya dan kemoralannya serta kesihatan fizikal dan mentalnya. Dalam hal ini, Negara-Negara Pihak hendaklah:

- (a) Menggalakkan media massa menyebarkan maklumat dan bahan mengenai faedah sosial dan kebudayaan kepada kanak-kanak dan mengikut semangat perkara 29;
- (b) Menggalakkan kerjasama antarabangsa dalam penghasilan, pertukaran dan penyebaran maklumat dan bahan sedemikian daripada pelbagai sumber kebudayaan, kebangsaan dan antarabangsa;
- (c) Menggalakkan penghasilan dan penyebaran buku kanak-kanak;
- (d) Menggalakkan media massa untuk memberi perhatian tertentu kepada keperluan linguistik kanak-kanak yang tergolong dalam kumpulan minoriti atau yang merupakan penduduk asli;
- (e) Menggalakkan perkembangan garis panduan yang sewajarnya bagi perlindungan kanak-kanak daripada maklumat dan bahan yang menjejaskan kesejahteraannya, dengan mengingati peruntukan perkara 13 dan 18.

Perkara 18 .....

1. Negara-Negara Pihak hendaklah menggunakan usaha terbaik mereka untuk memastikan pengiktirafan prinsip bahawa kedua-

dua ibu bapa mempunyai tanggungjawab bersama bagi didikan dan perkembangan kanak-kanak. Ibu bapa atau, mengikut mana-mana yang berkenaan, penjaga di sisi undang-undang, mempunyai tanggungjawab utama bagi didikan dan perkembangan kanak-kanak. Kepentingan terbaik kanak-kanak akan menjadi perhatian asas.

2. Bagi maksud menjamin dan menggalakkan hak yang dinyatakan dalam Konvensyen ini, Negara-Negara Pihak hendaklah memberi bantuan yang sewajarnya kepada ibu bapa dan penjaga di sisi undang-undang dalam melaksanakan tanggungjawab pembesaran anak mereka dan hendaklah memastikan perkembangan institusi, kemudahan dan perkhidmatan bagi jagaan kanak-kanak.
3. Negara-Negara Pihak hendaklah mengambil segala langkah yang wajar untuk memastikan bahawa kanak-kanak kepada ibu bapa yang bekerja berhak mendapat faedah daripada perkhidmatan dan kemudahan jagaan anak yang mereka layak.

Perkara 19 .....

1. Negara-Negara Pihak hendaklah mengambil segala langkah perundangan, pentadbiran, sosial dan pendidikan yang sewajarnya untuk melindungi kanak-kanak daripada semua bentuk keganasan fizikal atau mental, kecederaan atau penderaan, pengabaian atau pelakuan cuai, penganiayaan atau eksploitasi, termasuk penderaan seksual, semasa dalam jagaan ibu bapa (ibu bapa-ibu bapa), penjaga di sisi undang-undang (penjaga-penjaga di sisi undang-undang) atau mana-mana orang yang menjaga kanak-kanak itu.
2. Langkah perlindungan sedemikian patut sebagaimana sesuai, termasuk tatacara yang berkesan bagi mewujudkan program

sosial untuk memperuntukkan sokongan yang perlu bagi kanak-kanak itu dan bagi mereka yang menjaga kanak-kanak itu, serta bagi semua bentuk lain pencegahan dan bagi pengenalan, laporan, rujukan, penyiataan, rawatan dan tindakan selanjutnya bagi kes-kes penganiayaan kanak-kanak yang diperihalkan sebelum ini, dan sebagaimana sesuai bagi penglibatan kehakiman.

Perkara 20 .....

1. Seseorang kanak-kanak yang dilucuthakkan persekitaran keluarganya secara sementara atau kekal atau yang mengikut kepentingan terbaiknya sendiri tidak boleh dibenarkan untuk terus tinggal dalam persekitaran itu, berhak mendapat perlindungan dan bantuan khas yang diperuntukkan oleh Negara.
2. Negara Pihak hendaklah mengikut undang-undang negara mereka memastikan jagaan alternatif bagi kanak-kanak sedemikian.
3. Jagaan sedemikian boleh termasuk, antara lain, penempatan keluarga angkat, *kafala* dalam undang-undang Islam, pengangkatan atau jika perlu penempatan dalam institusi yang sesuai bagi jagaan kanak-kanak. Apabila mempertimbangkan penyelesaian-penyelesaian, perhatian yang sewajarnya perlu diberikan kepada baiknya kesinambungan dalam didikan kanak-kanak dan kepada latar belakang etnik, agama, kebudayaan dan linguistik kanak-kanak itu.

Perkara 21 .....

1. Negara-Negara Pihak yang mengiktiraf dan / atau membenarkan sistem pengangkatan hendaklah memastikan bahawa kepentingan

terbaik kanak-kanak hendaklah menjadi pertimbangan yang paling utama dan mereka hendaklah:

- (a) Memastikan bahawa pengangkatan seseorang kanak-kanak itu dibenarkan hanya oleh pihak berkuasa yang berwibawa yang menentukan, mengikut undang-undang dan tatacara yang terpakai dan berdasarkan segala maklumat yang berkaitan dan boleh dipercayai, bahawa pengangkatan itu boleh dibenarkan memandangkan kepada taraf kanak-kanak itu mengenai ibu bapa, saudara-mara dan penjaga di sisi undang-undang dan bahawa, jika diperlukan orang yang berkenaan telah memberikan persetujuan berpengetahuan kepada pengangkatan itu berdasarkan kaunseling yang diperlukan;
- (b) Mengiktiraf bahawa pengangkatan antara negara boleh dipertimbangkan sebagai suatu cara pilihan mengenai jagaan kanak-kanak, jika kanak-kanak itu tidak dapat dimasukkan dalam sesebuah keluarga angkat atau keluarga pengangkatan atau tidak boleh dalam apa-apa cara yang sesuai dijaga dalam negara asal kanak-kanak itu;
- (c) Memastikan bahawa kanak-kanak yang terlibat dalam pengangkatan antara negara menikmati perlindungan dan standard yang sama dengan yang ada dalam hal pengangkatan negara itu;
- (d) Mengambil segala langkah yang sewajarnya untuk memastikan bahawa, dalam pengangkatan antara negara, penempatan itu tidak mendatangkan keuntungan kewangan yang tidak sepatutnya bagi mereka yang terlibat dalamnya;
- (e) Mempromosikan, jika sesuai, objektif perkara ini dengan membuat perkiraan atau perjanjian dwi pihak atau berbilang pihak dan berusaha dalam rangka ini, untuk memastikan bahawa penempatan kanak-kanak itu dalam

negara lain dijalankan oleh pihak berkuasa atau organ yang berwibawa.

Perkara 22 .....

1. Negara-Negara Pihak hendaklah mengambil langkah-langkah yang sewajarnya untuk memastikan bahawa seseorang kanak-kanak yang meminta taraf pelarian atau yang dianggap pelarian mengikut undang-undang dan tatacara antarabangsa atau domestik yang terpakai hendaklah sama ada tidak ditemani atau ditemani oleh ibu bapanya atau mana-mana orang lain, menerima perlindungan yang sewajarnya dan bantuan berperikemanusiaan dalam menikmati hak-hak yang terpakai yang dinyatakan dalam Konvensyen ini dan dalam suratcara hak-hak asasi manusia antarabangsa atau kemanusiaan yang baginya Negara tersebut menjadi Pihak.
2. Bagi maksud ini, Negara-Negara Pihak hendaklah memperuntukkan, sebagaimana yang dianggap wajar oleh mereka, kerjasama dalam apa-apa usaha oleh Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu dan pertubuhan antara kerajaan yang berwibawa atau pertubuhan bukan kerajaan yang bekerjasama dengan Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu untuk melindungi dan membantu kanak-kanak sedemikian dan untuk mengesan ibu bapa atau ahli keluarga lain mana-mana pelarian kanak-kanak untuk mendapatkan maklumat yang diperlukan bagi penyatuannya dengan keluarganya. Dalam hal di mana tiada ibu bapa atau ahli keluarga lain dijumpai, kanak-kanak itu hendaklah diberikan perlindungan yang sama dengan mana-mana kanak-kanak lain yang dilucuthakkan persekitaran kekeluargaannya secara kekal atau sementara bagi apa-apa sebab sebagaimana yang dinyatakan dalam Konvensyen ini.

Perkara 23 .....

1. Negara-Negara Pihak mengiktiraf bahawa seseorang kanak-kanak kurang upaya secara mental atau fizikal patut menikmati kehidupan yang sepenuhnya dan dihormati dalam keadaan yang memastikan kemuliaan, menggalakkan sikap tidak bergantung, dan memudahkan penglibatan aktif kanak-kanak itu dalam komuniti.
2. Negara-Negara Pihak mengiktiraf hak kanak-kanak kurang upaya untuk mendapat jagaan khas dan hendaklah menggalakkan dan memastikan peluasan, tertakluk kepada sumber yang ada, kepada kanak-kanak yang layak dan kepada mereka yang bertanggungjawab bagi jagaannya, bantuan yang kerananya permintaan itu dibuat dan yang sesuai bagi keadaan kanak-kanak itu dan bagi hal keadaan ibu bapa atau orang lain yang menjaga kanak-kanak itu.
3. Dalam mengiktiraf keperluan khas bagi seseorang kanak-kanak kurang upaya, bantuan yang diperluaskan mengikut perenggan 2 perkara ini hendaklah diperuntukkan secara percuma, bila mana mungkin, dengan mengambil kira sumber kewangan ibu bapa atau orang lain yang menjaga kanak-kanak itu, dan hendaklah dirangka untuk memastikan bahawa kanak-kanak kurang upaya telah mendapat akses yang berkesan kepada dan menerima pendidikan, latihan, perkhidmatan jagaan kesihatan, perkhidmatan pemulihan, persediaan untuk bekerja dan peluang rekreasi mengikut cara yang sesuai kepada pencapaian kanak-kanak itu sejauh mungkin integrasi sosial dan perkembangan individu, termasuk perkembangan kebudayaan dan kerohanian.
4. Negara-Negara pihak hendaklah menggalakkan dalam semangat kerjasama antarabangsa pertukaran maklumat yang sewajarnya

dalam bidang jagaan kesihatan pencegahan dan rawatan perubatan, psikologi dan fungsi kanak-kanak kurang upaya, termasuk penyebaran dan akses kepada maklumat berkenaan dengan kaedah pemulihan, perkhidmatan pendidikan dan vokasional, dengan tujuan membolehkan Negara-Negara Pihak memperbaiki kebolehan dan kemahiran mereka dan untuk meluaskan pengalaman mereka dalam bidang ini. Berhubungan dengan ini, perhatian yang khusus hendaklah diberikan kepada keperluan negara-negara membangun.

Perkara 24

1. Negara-Negara Pihak mengiktiraf hak kanak-kanak untuk menikmati standard kesihatan yang boleh dicapai yang paling tinggi dan kepada kemudahan rawatan bagi penyakit dan pemulihan kesihatan. Negara-Negara Pihak hendaklah berusaha untuk memastikan bahawa tiada kanak-kanak dilucuthakkan aksesnya kepada perkhidmatan jagaan kesihatan sedemikian.
2. Negara-Negara Pihak hendaklah meneruskan pelaksanaan sepenuhnya hak ini dan, khususnya, hendaklah mengambil langkah-langkah yang / sewajarnya:
  - a) Untuk mengurangkan kematian bayi dan kanak-kanak;
  - b) Untuk memastikan peruntukan bantuan kesihatan dan rawatan kesihatan yang perlu kepada semua kanak-kanak dengan penekanan kepada perkembangan jagaan kesihatan yang utama;
  - c) Untuk memerangi penyakit dan pemakanan tidak seimbang, termasuk dalam rangka kerja jagaan kesihatan yang utama melalui antara lain, penggunaan teknologi yang sedia ada dan melalui peruntukan makanan berkhasiat yang

- mencukupi dan air minuman yang bersih, dengan mengambil kira bahaya dan risiko pencemaran alam sekitar;
- d) Untuk memastikan jagaan kesihatan sebelum dan selepas bersalin yang sewajarnya bagi ibu;
  - e) Untuk memastikan bahawa semua lapisan masyarakat, khususnya ibu bapa dan kanak-kanak, dimaklumkan, mempunyai akses kepada pendidikan dan disokong dalam penggunaan pengetahuan asas mengenai kesihatan dan pemakanan kanak-kanak, kebaikan penyusuan ibu, kebersihan dan sanitasi alam sekitar dan pencegahan kemalangan;
  - f) Untuk mengembangkan jagaan kesihatan melalui pencegahan, bimbingan bagi ibu bapa dan pendidikan dan perkhidmatan perancangan keluarga.
3. Negara-Negara Pihak hendaklah mengambil segala langkah yang berkesan dan sewajarnya dengan tujuan untuk menghapuskan amalan tradisional yang memudaratkan kesihatan kanak-kanak.
4. Negara-Negara Pihak mengaku janji untuk mempromosikan dan menggalakkan kerjasama antarabangsa dengan tujuan untuk mencapai secara berperingkat realisasi yang sepenuhnya hak yang diiktirafkan dalam perkara ini. Dalam hal ini, perhatian yang khusus hendaklah diberikan kepada keperluan negara-negara membangun.

Perkara 25 .....

Negara-Negara Pihak mengiktiraf hak seseorang kanak-kanak yang telah ditempatkan oleh pihak berkuasa yang berwibawa bagi maksud jagaan perlindungan atau rawatan kesihatan fizikal atau mentalnya, kepada kajian

semula berkala rawatan yang diberikan kepada kanak-kanak itu dan juga semua hal keadaan lain yang berkaitan dengan penempatannya.

Perkara 26 .....

1. Negara-Negara Pihak hendaklah mengiktiraf bagi tiap-tiap kanak-kanak hak untuk mendapat faedah daripada keselamatan sosial, termasuk insuran sosial dan hendaklah mengambil langkah-langkah yang perlu untuk mencapai realisasi yang sepenuhnya hak ini mengikut undang-undang negara mereka.
2. Faedah-faedah patut, jika wajar diberikan dengan mengambil kira sumber dan hal keadaan kanak-kanak itu dan orang yang mempunyai tanggungjawab untuk memberikan nafkah kepada kanak-kanak itu serta apa-apa pertimbangan lain yang berkaitan dengan permohonan untuk mendapatkan faedah yang dibuat oleh atau bagi pihak kanak-kanak itu.

Perkara 27 .....

1. Negara-Negara Pihak mengiktiraf hak tiap-tiap kanak-kanak kepada taraf hidup yang mencukupi bagi perkembangan fizikal, mental, kerohanian, kemoralan dan sosial kanak-kanak itu.
2. Ibu-bapa (ibu bapa-ibu bapa) atau orang lain yang bertanggungjawab bagi kanak-kanak itu mempunyai tanggungjawab utama untuk menjamin, mengikut kebolehan dan keupayaan kewangan mereka, keadaan hidup yang perlu bagi perkembangan kanak-kanak itu.
3. Negara-Negara Pihak, mengikut keadaan negara dan mengikut kemampuan mereka, hendaklah mengambil segala langkah yang

sewajarnya untuk membantu ibu bapa dan orang lain yang bertanggungjawab bagi kanak-kanak itu untuk melaksanakan hak ini dan hendaklah, jika diperlukan, memperuntukkan bantuan material dan program sokongan, terutamanya berhubungan dengan pemakanan, pakaian dan perumahan.

4. Negara-Negara Pihak hendaklah mengambil segala langkah yang sewajarnya untuk menjamin supaya mendapat kembali nafkah untuk kanak-kanak daripada ibu bapa atau orang lain yang mempunyai tanggungjawab kewangan terhadap kanak-kanak itu, baik dalam Negara Pihak dan dari luar negeri. Secara khususnya, jika orang yang mempunyai tanggungjawab kewangan terhadap kanak-kanak itu tinggal dalam Negara yang berlainan daripada negara kanak-kanak itu. Negara-Negara Pihak hendaklah menggalakkan kesertaan dalam perjanjian antarabangsa atau pembuatan perjanjian sedemikian, serta membuat perkiraan lain yang sewajarnya.

Perkara 28 .....

1. Negara-Negara Pihak mengiktiraf hak kanak-kanak kepada pendidikan, dan dengan tujuan untuk mencapai hak ini secara berperingkat-peringkat dan atas dasar peluang yang sama, mereka hendaklah, secara khususnya:
  - a) Menjadikan pendidikan rendah diwajibkan dan diadakan secara percuma kepada semua;
  - b) Menggalakkan perkembangan pendidikan menengah dalam pelbagai bentuk, termasuk pendidikan am dan vokasional, mengadakan pendidikan itu dan terbuka kepada tiap-tiap kanak-kanak dan mengambil langkah yang sewajarnya seperti memperkenalkan pendidikan percuma dan menawarkan bantuan kewangan jika diperlukan;

- c) Menjadikan pendidikan tinggi kepada semua atas dasar keupayaan melalui tiap-tiap cara yang sewajarnya;
  - d) Menjadikan maklumat pendidikan dan vokasional dan bimbingan diadakan dan terbuka kepada semua kanak-kanak;
  - e) Mengambil langkah-langkah untuk menggalakkan kehadiran secara tetap di sekolah dan mengurangkan kadar keciciran.
2. Negara-Negara Pihak hendaklah mengambil segala langkah yang sewajarnya untuk memastikan bahawa disiplin sekolah ditadbirkan mengikut cara yang selaras dengan kemuliaan kanak-kanak dan dengan menepati Konvensyen ini.
3. Negara-Negara Pihak hendaklah mempromosikan dan menggalakkan kerjasama antarabangsa dalam perkara yang berhubungan dengan pendidikan, khususnya, dengan tujuan untuk menyumbang kepada pembasmian kejahilan dan buta huruf di seluruh dunia dan memudahkan akses kepada pengetahuan saintifik dan teknik dan kaedah pengajaran yang moden. Dalam hal ini, perhatian yang khusus hendaklah diberikan kepada keperluan negara-negara membangun.

Perkara 29 .....

1. Negara-Negara Pihak bersetuju bahawa pendidikan kanak-kanak hendaklah dihalatujukan kepada:
- a) Perkembangan personaliti, bakat, dan kebolehan mental dan fizikal kanak-kanak pada tahap potensi yang paling tinggi;
  - b) Perkembangan rasa hormat bagi hak asasi manusia dan kebebasan asasi, dan bagi prinsip-prinsip yang termaktub

- dalam Piagam Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu;
- c) Perkembangan rasa hormat bagi ibubapa kanak-kanak, identiti kebudayaan, bahasa dan nilainya sendiri, bagi nilai kebangsaan negara yang diduduki oleh kanak-kanak itu, negara yang daripadanya dia berasal, dan bagi tamadun yang berbeza daripada tamadunya sendiri;
  - d) Penyediaan kanak-kanak bagi hidup yang bertanggungjawab dalam masyarakat yang bebas, dalam semangat persefahaman, keamanan, toleransi, kesamaan jantina, dan persahabatan di kalangan semua orang, kumpulan etnik, kebangsaan dan agama dan orang yang asal usulnya penduduk asli;
  - e) Perkembangan rasa hormat bagi alam sekitar semulajadi.
2. Tiada bahagian dalam perkara ini atau perkara 28 boleh ditafsirkan sebagai mengganggu kebebasan individu dan badan untuk mewujudkan dan mengarahkan institusi pendidikan tertakluk sentiasa kepada pematuhan prinsip-prinsip yang dinyatakan dalam perenggan 1 perkara ini dan kepada keperluan bahawa pendidikan diberikan di institusi sedemikian hendaklah mematuhi standard minimum yang ditetapkan oleh Negara.

Perkara 30 .....

Dalam Negara di mana wujudnya minoriti etnik, agama, atau linguistik atau orang-orang yang asal-usulnya penduduk asli, seseorang kanak-kanak yang tergolong dalam minoriti sedemikian atau ialah penduduk asli tidaklah boleh dinafikan hak, dalam komuniti dengan anggota kumpulannya yang lain, untuk menikmati kebudayaannya sendiri, untuk menganut dan mengamalkan agamanya sendiri atau untuk menggunakan bahasanya sendiri.

Perkara 31 .....

1. Negara-Negara Pihak mengiktiraf hak kanak-kanak untuk rehat dan masa lapang, untuk melibatkan diri dalam aktiviti permainan dan rekreasi yang sesuai dengan umur kanak-kanak itu dan untuk menyertai secara bebas dalam kehidupan kebudayaan dan kesenian.
2. Negara-Negara Pihak hendaklah menghormati dan menggalakkan hak kanak-kanak untuk menyertai sepenuhnya dalam kehidupan kebudayaan dan kesenian, dan hendaklah menggalakkan penyertaan peluang yang sesuai dan sama bagi aktiviti kebudayaan, kesenian rekreasi dan masa lapang.

Perkara 32 .....

1. Negara-Negara Pihak mengiktiraf hak kanak-kanak untuk dilindungi daripada eksploitasi ekonomi dan daripada menjalankan apa-apa kerja yang berkemungkinan berbahaya atau mengganggu pendidikan kanak-kanak itu, atau adalah mendatangkan keburukan kepada kesihatan kanak-kanak atau perkembangan fizikal, mental, kerohanian, kemoralan atau sosial kanak-kanak itu.
2. Negara-Negara Pihak hendaklah mengambil langkah-langkah perundangan, pentadbiran, sosial dan pendidikan untuk memastikan pelaksanaan perkara ini. Dalam hal ini, dan setelah mengambil kira peruntukan yang berkaitan surat cara antarabangsa yang lain, Negara-Negara Pihak hendaklah secara khusus:
  - a) Membuat peruntukan mengenai umur atau umur-umur minimum bagi kebenaran untuk bekerja;

- b) Membuat peruntukan mengenai pengawal seliaan, masa dan keadaan bekerja;
- c) Membuat peruntukan mengenai penalti yang sewajarnya atau apa-apa sanksi lain untuk memastikan penguatkuasaan yang berkesan perkara ini.

Perkara 33 .....

Negara-Negara Pihak hendaklah mengambil segala langkah yang wajar, termasuklah langkah perundangan, pentabiran, sosial dan pendidikan, untuk melindungi kanak-kanak daripada penggunaan secara haram dadah narkotik dan bahan psikotropik sebagaimana yang ditakrifkan dalam triti antarabangsa yang berkenaan dan untuk mencegah penggunaan kanak-kanak dalam pengeluaran dan pengedaran bahan itu.

Perkara 34 .....

1. Negara-Negara Pihak mengaku janji untuk melindungi kanak-kanak daripada segala bentuk pengeksploitasian seks dan penderaan seksual. Bagi maksud ini, Negara-Negara Pihak hendaklah secara khusus mengambil segala langkah kebangsaan, dwi pihak dan berbilang pihak yang sewajarnya untuk mencegah:
  - a) Dorongan atau paksaan kanak-kanak untuk melibatkan diri dalam apa-apa aktiviti seks yang menyalahi undang-undang;
  - b) Penggunaan bersifat mengeksploitasi kanak-kanak dalam pelacuran atau apa-apa amalan seks yang menyalahi undang-undang;

- c) Penggunaan bersifat mengeksploitasi kanak-kanak dalam persembahan dan bahan lucah.

Perkara 35 .....

1. Negara-Negara Pihak hendaklah mengambil segala langkah dalam negara, dwi pihak dan berbilang pihak yang sewajarnya untuk mencegah pelarian, penjualan atau perdagangan haram kanak-kanak bagi apa-apa maksud atau dalam apa-apa bentuk.

Perkara 36 .....

Negara-Negara Pihak hendaklah melindungi kanak-kanak daripada segala bentuk pengeksploitasian lain yang memudaratkan mana-mana aspek kebajikan kanak-kanak itu.

Perkara 37 .....

Negara-Negara Pihak hendaklah memastikan bahawa:

- a) Tiada kanak-kanak boleh tertakluk kepada penyeksaan atau layanan atau hukuman lain yang zalim, tidak berperikemanusiaan atau menjatuhkan maruah. Tiada hukuman mati atau pemenjaraan seumur hidup tanpa kemungkinan untuk dilepaskan boleh dikenakan bagi kesalahan yang dilakukan oleh orang yang di bawah umur lapan belas tahun;
- b) Tiada kanak-kanak boleh dilucuthakkan kebebasannya dengan menyalahi undang-undang atau secara sewenang-wenangnya. Penangkapan, penahanan atau pemenjaraan kanak-kanak

hendaklah menepati undang-undang dan hendaklah digunakan hanya sebagai langkah terakhir dan untuk tempoh masa yang paling sesuai yang paling singkat;

- c) Tiap-tiap kanak-kanak yang dilucuthakkan kebebasan hendaklah dilayan dengan perikemanusiaan dan dengan hormat bagi maruah diri manusia yang sedia ada, dan mengikut cara yang mengambil kira keperluan orang yang sama umur dengannya. Secara khusus, tiap-tiap kanak-kanak yang dilucuthakkan kebebasan hendaklah dipisahkan daripada orang dewasa melainkan jika ia disifatkan demi kepentingan terbaik kanak-kanak itu untuk tidak berbuat demikian dan hendaklah mempunyai hak untuk mengekalkan perhubungan dengan keluarganya melalui surat-menyurat dan lawatan kecuali dalam hal keadaan yang luar biasa;
- d) Tiap-tiap kanak-kanak yang dilucuthakkan kebebasannya hendaklah mempunyai hak untuk akses yang cepat kepada bantuan guaman dan bantuan sesuai yang lain serta hak untuk mencabar kesahan pelucuthakkan kebebasannya di hadapan mahkamah atau pihak berkuasa lain yang berwibawa, bebas dan saksama, dan kepada keputusan yang cepat mengenai apa-apa tindakan yang sedemikian.

Perkara 38 .....

- 1. Negara-Negara Pihak mengaku janji untuk menghormati dan memastikan rasa hormat bagi kaedah-kaedah undang-undang kemanusiaan antarabangsa yang terpakai bagi mereka dalam konflik bersenjata yang berkaitan dengan kanak-kanak.
- 2. Negara-Negara Pihak hendaklah mengambil segala langkah boleh laksana untuk memastikan bahawa orang yang belum mencapai

umur lima belas tahun tidak mengambil bahagian secara langsung dalam permusuhan.

3. Negara-Negara Pihak hendaklah menahan diri daripada merekrut mana-mana orang yang belum mencapai umur lima belas tahun ke dalam angkatan tentera mereka. Dalam merekrut di kalangan orang yang telah mencapai umur lima belas tahun tetapi belum lagi mencapai umur lapan belas tahun. Negara Pihak hendaklah berusaha untuk memberikan keutamaan kepada mereka mereka yang paling tua.
4. Mengikut obligasi mereka di bawah undang- undang kemanusiaan antarabangsa untuk melindungi penduduk awam dalam konflik bersenjata, Negara- Negara Pihak hendaklah mengambil segala langkah boleh laksana untuk memastikan perlindungan dan jagaan kanak-kanak yang terjejas oleh sesuatu konflik bersenjata.

Perkara 39 .....

Negara-Negara Pihak hendaklah mengambil segala langkah yang sewajarnya untuk menggalakkan pemulihan fizikal dan psikologi dan intergrasi semula sosial bagi mangsa kanak-kanak daripada: apa-apa bentuk pengabaian, eksploitasi atau penyalahgunaan; penyeksaan atau apa-apa bentuk layanan atau hukuman yang zalim, tidak berperikemanusiaan atau menjatuhkan maruah; atau konflik bersenjata. Pemulihan dan intergrasi semula sedemikian hendaklah mengambil tempat dalam persekitaran yang merangsangkan kesihatan, hormat sendiri dan maruah kanak-kanak.

1. Negara-Negara Pihak mengiktiraf hak tiap-tiap kanak-kanak yang dikatakan sebagai, dituduh atau diiktirafkan sebagai melanggar undang-undang penal hendaklah dilayan mengikut cara yang selaras dengan penggalakkan kefahaman kanak-kanak itu mengenai kemuliaan dan harga diri, yang menguatkan rasa hormat kanak-kanak itu kepada hak asasi manusia dan kebebasan asasi orang lain dan yang mengambil kira umur kanak-kanak itu dan kebaikan mempromosikan intergrasi semula kanak-kanak itu dan kanak-kanak itu memegang peranan yang membina dalam masyarakat.
2. Dalam hal ini, dan setelah mengambil kira peruntukan yang berkaitan surat cara antarabangsa, Negara-Negara Pihak hendaklah secara khususnya, memastikan bahawa:
  - a) Tiada kanak-kanak boleh dikatakan sebagai, dituduh atau diiktirafkan sebagai melanggar undang-undang penal dengan sebab perbuatan atau peninggalan yang tidak dilarang oleh undang-undang negara atau antarabangsa pada masa perbuatan atau peninggalan itu dilakukan;
  - b) Tiap-tiap kanak-kanak yang dikatakan sebagai, atau dituduh telah melanggar undang-undang penal mempunyai sekurang-kurangnya jaminan yang berikut:
    - i) Untuk dianggap tidak bersalah sehingga dibuktikan bersalah mengikut undang-undang;
    - ii) Untuk dimaklumkan dengan segera dan terus pertuduhan-pertuduhan terhadapnya, dan jika wajar melalui ibu bapanya atau penjaga di sisi undang-undang dan diberi bantuan guaman atau bantuan

- sewajarnya yang lain dalam penyediaan dan pembentangan pembelaannya;
- iii) Menjadikan perkara itu diputuskan tanpa kelengahan oleh pihak berkuasa yang berwibawa, bebas dan saksama atau badan kehakiman dalam sesuatu perbicaraan adil mengikut undang-undang, dengan adanya bantuan guaman atau bantuan sewajarnya yang lain melainkan jika dianggap bukan demi kepentingan terbaik kanak-kanak itu, khususnya, mengambil kira umurnya atau keadaannya, ibu bapanya atau penjaga di sisi undang-undang;
  - iv) Untuk tidak dipaksa memberikan testimoni atau mengakui salah; untuk memeriksa atau diperiksa saksi belot dan untuk mendapatkan penglibatan dan pemeriksaan saksi bagi pihaknya di bawah keadaan samarata;
  - v) Jika dianggap telah melanggar undang-undang penal, untuk mendapatkan keputusan ini dan apa-apa langkah yang dikenakan berbangkit daripadanya dikaji semula oleh pihak berkuasa yang berwibawa, bebas dan saksama yang lebih tinggi atau badan kehakiman mengikut undang-undang;
  - vi) Untuk mendapatkan bantuan percuma penterjemah jika kanak-kanak itu tidak boleh dan memahami atau bercakap dalam bahasa yang digunakan;
  - vii) Untuk menjadikan privasinya dihormati sepenuhnya dalam semua peringkat prosiding.
3. Negara-Negara Pihak hendaklah cuba menggalakkan pewujudan undang-undang tatacara, pihak berkuasa dan institusi yang secara khusus terpakai bagi kanak-kanak yang dikatakan sebagai, dituduh

atau diiktirafkan sebagai telah melanggar undang-undang penal, dan, secara khususnya:

- a) Penetapan umur minimum yang di bawah umur itu kanak-kanak hendaklah dianggap tidak mempunyai keupayaan untuk melanggar undang-undang penal;
  - b) Bila mana sesuai dan wajar, langkah-langkah untuk berurusan dengan kanak-kanak sedemikian tanpa menggunakan prosiding kehakiman dengan syarat hak-hak asasi manusia dan perlindungan di sisi undang-undang dihormati sepenuhnya.
4. Berbagai-bagai peruntukan seperti perintah jagaan, bimbingan dan penyeliaan, kaunseling, cubaan akhlak, jagaan keluarga angkat, program latihan pendidikan dan program latihan vokasional dan alternatif lain kepada jagaan institusi hendaklah boleh didapati untuk memastikan bahawa kanak-kanak itu dijuruskan kesejahteraan mereka mengikut cara yang sewajarnya dan berpadanan dengan kedua-dua hal keadaan dan kesalahan itu.

Perkara 41 .....

Tiada apa-apa jua dalam Konvensyen ini boleh menyentuh apa-apa peruntukan yang lebih berfaedah kepada merealisasikan hak kanak-kanak dan yang terkandung dalam:

- a) Undang-undang sesuatu Negara Pihak; atau
- b) Undang-undang antarabangsa yang berkuat-kuasa dalam negara itu.

BAHAGIAN II

Perkara 42 .....

1. Negara-Negara Pihak mengaku janji untuk menjadikan prinsip-prinsip dan peruntukan-peruntukan Konvensyen diketahui umum, melalui cara yang sesuai dan aktif, kepada orang dewasa dan kanak-kanak dengan cara yang sama.

Perkara 43 .....

1. Bagi maksud memeriksa perkembangan yang dibuat oleh Negara-Negara Pihak dalam mencapai realisasi obligasi yang diaku janji dalam Konvensyen ini, maka hendaklah ditubuhkan suatu Jawatankuasa Mengenai Hak Kanak-Kanak, yang hendaklah menjalankan fungsi-fungsi yang diperuntukkan kemudian daripada ini.
2. Jawatankuasa itu hendaklah terdiri daripada sepuluh pakar yang mempunyai pendirian moral yang mulia dan kecekapan yang diiktirafkan dalam bidang-bidang yang diliputi oleh Konvensyen ini. Anggota Jawatankuasa itu hendaklah dipilih oleh Negara-Negara Pihak daripada kalangan rakyat mereka dan hendaklah memberi khidmat di atas sifat peribadi mereka, pertimbangan diberikan kepada pengagihan geografi yang saksama, serta sistem perundangan yang utama.
3. Anggota-anggota Jawatankuasa hendaklah dipilih melalui undi rahsia daripada senarai orang-orang yang dicalonkan oleh Negara-Negara Pihak. Setiap Negara Pihak boleh menamakan satu orang daripada kalangan rakyatnya sendiri.

4. Pemilihan awal Jawatankuasa hendaklah diadakan tidak terkemudian daripada enam bulan selepas tarikh mula berkuatkuasanya Konvensyen ini dan selepas itu tiap-tiap tahun kedua. Sekurang-kurangnya empat bulan sebelum tarikh setiap pemilihan, Setiausaha Agung Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu hendaklah menunjukan suatu surat kepada Negara-Negara Pihak menjemput mereka untuk mengemukakan pencalonan mereka dalam masa dua bulan. Setiausaha Agung hendaklah kemudiannya menyediakan suatu senarai mengikut abjad bagi semua orang yang dicalonkan, yang menunjukan Negara-Negara Pihak yang telah mencalonkan mereka dan hendaklah mengemukakan senarai itu kepada Negara-Negara Pihak kepada Konvensyen ini.
5. Pemilihan hendaklah diadakan dalam mesyuarat-mesyuarat Negara-Negara Pihak yang dipanggil oleh Setiausaha Agung di ibu pejabat Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu. Dalam mesyuarat itu yang kuorumnya ialah dua pertiga daripada Negara-Negara Pihak, orang-orang yang dipilih dalam Jawatankuasa itu hendaklah mereka, yang mendapat undi terbanyak dan majoriti mutlak undi wakil Negara-Negara Pihak yang hadir dan mengundi.
6. Anggota-anggota Jawatankuasa hendaklah dipilih bagi tempoh empat tahun. Mereka adalah layak bagi pemilihan semula jika dicalonkan semula. Tempoh lima anggota yang dipilih dalam pemilihan pertama hendaklah tamat pada penghujung tahun kedua; sebaik selepas pemilihan pertama, nama-nama lima anggota ini hendaklah dipilih dengan cabutan undi oleh Pengerusi mesyuarat itu.
7. Jika seseorang anggota Jawatankuasa meninggal dunia atau meletakkan jawatan atau mengisytiharkan bahawa oleh apa-apa sebab lain dia tidak lagi dapat menjalankan kewajipan Jawatankuasa. Negara-Negara Pihak yang mencalonkan anggota

itu hendaklah melantik seorang lagi pakar daripada kalangan rakyatnya untuk berkhidmat selama baki tempoh itu tertakluk kepada kelulusan Jawatankuasa.

8. Jawatankuasa hendaklah menetapkan kaedah- kaedah tatacaranya sendiri.
9. Jawatankuasa hendaklah memilih pegawainya bagi tempoh dua tahun.
10. Mesyuarat Jawatankuasa hendaklah pada lazimnya diadakan di Ibu pejabat Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu atau mana-mana tempat lain yang sesuai sebagaimana yang ditentukan oleh Jawatankuasa. Jawatankuasa hendaklah pada lazimnya bersidang setiap tahun. Jangka masa mesyuarat Jawatankuasa hendaklah ditentukan dan dikaji semula jika perlu, oleh suatu mesyuarat Negara-Negara Pihak kepada Konvensyen ini tertakluk kepada kelulusan Perhimpunan Agung.
11. Setiausaha Agung Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu hendaklah memperuntukkan kakitangan dan kemudahan yang diperlukan bagi pelaksanaan berkesan fungsi Jawatankuasa di bawah Konvensyen ini.
12. Dengan kelulusan perhimpunan Agung, anggota Jawatankuasa yang ditubuhkan di bawah Konvensyen ini hendaklah menerima saraan daripada sumber Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu mengikut terma- terma dan syarat-syarat yang diputuskan oleh Perhimpunan.

Perkara 44 .....

1. Negara-Negara Pihak mengaku janji untuk mengemukakan kepada Jawatankuasa, melalui Setiausaha Agung Pertubuhan

Bangsa-Bangsa Bersatu, laporan mengenai langkah-langkah yang diterima pakai oleh mereka yang menguatkuasakan hak yang diiktirafkan dalam Konvensyen ini dan mengenai kemajuan yang dibuat mengenai hak-hak yang dinikmati itu:

- a) Dalam masa dua tahun selepas mula berkuatkuasanya Konvensyen bagi Negara-Negara Pihak yang berkenaan;
  - b) Selepas itu tiap-tiap lima tahun.
2. Laporan yang dibuat dibawah perkara ini hendaklah menunjukkan faktor-faktor dan kesukaran, jika ada, yang menjejaskan tahap penunaian obligasi di bawah Konvensyen ini. Laporan itu juga hendaklah mengandungi maklumat yang mencukupi untuk memberikan Jawatankuasa pemahaman komprehensif mengenai pelaksanaan Konvensyen dalam negara yang berkenaan.
  3. Suatu negara Pihak yang telah mengemukakan laporan komprehensif awal kepada Jawatankuasa tidak perlu, dalam laporan yang dikemukakan selepas itu mengikut perenggan 1 (b) perkara ini, mengulangi maklumat asas yang telah diberikan dahulunya.
  4. Jawatankuasa boleh meminta daripada Negara-Negara Pihak maklumat lanjut yang berkaitan dengan pelaksanaan Konvensyen.
  5. Jawatankuasa hendaklah mengemukakan kepada Perhimpunan Agung melalui Majlis Ekonomi dan Sosial tiap-tiap dua tahun laporan mengenai aktivitiinya.
  6. Negara-Negara Pihak hendaklah menjadikan laporan mereka boleh didapati secara meluas kepada orang awam dalam negara mereka sendiri.

Untuk merangsangkan pelaksanaan yang berkesan Konvensyen dan untuk menggalakkan kerjasama antarabangsa dalam bidang yang diliputi oleh Konvensyen:

- a) Agensi-agensi khusus, tabung Kanak-Kanak Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu dan organ Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu yang lain berhak untuk diwakili pada masa pertimbangan pelaksanaan peruntukan Konvensyen ini sebagaimana termasuk dalam ruang lingkup mandat mereka. Jawatankuasa boleh menjemput agensi-agensi khusus itu. Tabung Kanak-Kanak Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu dan badan lain yang berwibawa yang dianggap wajar untuk memberikan nasihat pakar mengenai pelaksanaan Konvensyen dalam bidang yang termasuk dalam ruang lingkup mandat mereka masing-masing. Jawatankuasa boleh menjemput agensi-agensi khusus seperti Tabung Kanak-Kanak Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu dan organ Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu yang lain untuk mengemukakan laporan mengenai pelaksanaan konvensyen dalam bidang yang termasuk dalam ruang lingkup aktiviti mereka;
- b) Jawatankuasa hendaklah menghantar, sebagaimana yang dianggap wajar, kepada agensi-agensi khusus, Tabung Kanak-Kanak Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu dan badan lain yang berwibawa, apa-apa laporan daripada Negara-Negara Pihak yang mengandungi suatu permintaan atau yang menunjukkan keperluan bagi bantuan teknik atau nasihat berserta dengan pemerhatian dan cadangan, jika ada, mengenai permintaan atau pertunjukan ini;
- c) Jawatankuasa boleh mengesyorkan kepada Perhimpunan Agung untuk meminta Setiausaha Agung untuk mengaku janji bagi

pihaknya kajian mengenai isu khusus yang berhubungan dengan hak kanak-kanak;

- d) Jawatankuasa boleh membuat cadangan dan syor am berdasarkan maklumat yang diterima menurut perkara 44 dan 45 konvensyen ini. Cadangan dan syor am itu hendaklah dihantar kepada mana-mana Negara Pihak yang berkenaan dan melaporkan kepada Perhimpunan Agung berserta dengan ulasan, jika ada, daripada Negara-Negara Pihak.

BAHAGIAN III

Perkara 46 .....

Konvensyen ini adalah terbuka untuk ditandatangani oleh semua Negara.

Perkara 47 .....

Konvensyen ini adalah tertakluk kepada ratifikasi. Surat cara ratifikasi hendaklah didepositkan dengan Setiausaha Agung Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu.

Perkara 48 .....

Konvensyen ini hendaklah terus dibuka bagi penyertaan oleh mana-mana Negara. Surat cara penyertaan hendaklah didepositkan dengan Setiausaha Agung Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu.

Perkara 49 .....

1. Konvensyen ini hendaklah mula berkuatkuasa pada hari ketiga belas berikutan dari tarikh surat cara ratifikasi atau penyertaan yang kedua puluh didepositkan dengan Setiausaha Agung Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu.
2. Bagi setiap Negara yang meratifikasikan atau menyertai Konvensyen selepas didepositkan surat cara ratifikasi atau penyertaan yang kedua puluh, Konvensyen hendaklah mula berkuatkuasa pada hari yang ketiga belas selepas surat cara ratifikasi atau penyertaan oleh Negara itu didepositkan.

Perkara 50 .....

1. Mana-mana Negara Pihak boleh mencadangkan suatu pindaan dan memfailkan pindaan itu dengan Setiausaha Agung Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu. Setiausaha Agung hendaklah sesudah itu memaklumkan Negara-Negara Pihak mengenai cadangan pindaan dengan permintaan supaya mereka membayangkan sama ada mereka menyokong suatu persidangan Negara-Negara pihak bagi maksud mempertimbangkan dan mengundi cadangan itu. Jika sekiranya dalam masa empat bulan dari tarikh pemakluman itu sekurang-kurangnya satu pertiga daripada Negara-Negara Pihak menyokong diadakan persidangan itu, Setiausaha Agung hendaklah memanggil persidangan itu di bawah naungan Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu. Apa-apa pindaan yang diterima pakai oleh majoriti Negara-Negara Pihak yang hadir dan mengundi di persidangan itu hendaklah dikemukakan kepada Perhimpunan Agung untuk kelulusan.

2. Sesuatu pindaan yang diterima pakai mengikut perenggan 1 perkara ini hendaklah mula berkuat-kuasa apabila pindaan itu diluluskan oleh Perhimpunan Agung Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu dan diterima oleh dua pertiga daripada majoriti Negara Pihak.
3. Apabila sesuatu pindaan mula berkuatkuasa, pindaan itu mengikat semua Negara Pihak yang menerimanya, Negara-Negara pihak yang lain masih terikat dengan peruntukan Konvensyen ini dan apa-apa pindaan terdahulu yang diterima oleh mereka.

Perkara 51 .....

1. Setiausaha Agung Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu hendaklah menerima dan mengedarkan kepada semua negara teks reservasi yang dibuat oleh Negara- Negara pada masa ratifikasi atau penyertaan.
2. Sesuatu reservasi yang tidak secocok dengan tujuan dan maksud Konvensyen tidak dibenarkan.
3. Reservasi boleh ditarik balik pada bila-bila masa melalui pemberitahuan yang bermaksud sedemikian yang ditujukan kepada Setiausaha Agung Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu yang hendaklah memberitahu semua Negara. Pemberitahuan itu hendaklah mula berkuatkuasa dari tarikh yang pemberitahuan itu diterima oleh Setiausaha Agung.

Perkara 52 .....

Negara Pihak boleh memutuskan Konvensyen ini melalui pemberitahuan bertulis kepada Setiausaha Agung Pertubuhan Agung Bangsa-Bangsa Bersatu. Pemutusan mula berkuatkuasa setahun selepas tarikh penerimaan pemberitahuan itu oleh Setiausaha Agung.

Perkara 53 .....

Setiausaha Agung Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu dilantik sebagai pendeposit Konvensyen ini.

Perkara 54 .....

Konvensyen ini yang teks bahasa Arab, Cina, Inggeris, Perancis, Rusia dan Sepanyol adalah sama sah, hendaklah didepositkan dengan Setiausaha Agung Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu.

Pada menyaksikan hal di atas, wakil penuh Kerajaan yang bertandatangan di bawah, yang diberi kuasa dengan sewajarnya oleh Kerajaan masing-masing, telah menandatangani Konvensyen ini.